MERKINĖ

Vincentas Gubinas

Tyrimai Piliakalnio gatvėje 10 2021 m.

Merkinės mieste (Varėnos r.), Piliakalnio g. 10 sklype, planuojama remontuoti namą ir sutvarkyti jo aplinką. 2021 m. birželį buvo ištirtas 3 m^2 plotas. Iškasti du 1,5x1 m dydžio šurfai (1 pav.). Anksčiau archeologiniai tyrimai Piliakalnio g. 10 nevykdyti. Artimiausi tyrimai vykdyti Piliakalnio g. 11. Jų metų fiksuoti XX a. sluoksniai su pavieniais XVI–XVII a. radiniais (*ATL 2017 metais*, 2018, p. 710). Merkinės miestas kūrėsi XV a. pradžioje, susiklosčius palankioms politinėms ir ekonominėms aplinkybėms. 1569 m. Merkinei buvo suteiktos laisvojo – magdeburginio – miesto teisės. XVI a. Merkinė turėjo daugelį miestui būdingų bruožų: susiformavusį gatvių tinklą, polietninę gyventojų sudėtį (veikė bažnyčia ir cerkvė), mieste dirbo amatininkai, buvo renkami mokesčiai ir muitai. Nuo XVI iki XVII a. vidurio Merkinės miestas plėtėsi. XVII a. II pusėje šis augimas sulėtėjo. XVIII a. Merkinė išgyveno krizę – joje mažėjo gyventojų, nyko sodybos (Černiauskas A. *Merkinės istorijos bruožai*. Vilnius, 2004, p. 161–175).

Šurfas 1 buvo iškastas namo P dalyje prie įėjimo į namą. Po 20–35 cm storio velėnos ir pilko smėlio sluoksniais rastas apie 50–70 cm storio juodo smėlio sluoksnis – XVII–XVIII a. kultūrinis sluoksnis. Po juo fiksuotas 10–20 cm storio gelsvo smėlio su pilko smėlio priemaišoms sluoksnis. Įžemis – geltonas, birus smėlis – buvo pasiektas 1,3–1,4 m gylyje nuo žemės paviršiaus (2 pav.). Prie pastato pamato nuėmus velėną buvo atrasta nuogrinda. Pagal radinius nuogrinda turėtų būti datuojama XX a. Šurfe fiksuotame XVII–XVIII a. sluoksnyje rasta 50 keramikos šukių (3 pav.), titnago skeltė, stiklo šukės.

Šurfas 2 buvo iškastas 11 m į V nuo namo. Po 15–25 cm storio velėnos ir pilko smėlio sluoksniu fiksuotas 30 cm storio juodo smėlio sluoksnis – XVII–XVIII a. kultūrinis sluoksnis. Po juo aptiktas 10–15 cm storio gelsvo smėlio



1 pav. Tyrimų situacijos planas: 1 – 2021 m. tyrimai; 2 – 2017 m. B. Lisauskaitės tyrimai; 3 – 2009 m. R. Šiaulinsko tyrimai; 4 – 2003 m. R. Jarockio tyrimai; 5 – 2002 m. R. Jarockio tyrimai. V. Gubino brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigation: 1 – 2021 investigation, 2 – Lisauskaitė's 2017 investigation, 3 – Šiaulinskas' 2009 investigation, 4 – Jarockis' 2003 investigation, 5 – Jarockis' 2002 investigation.



2 pav. Šurfas 1 iš P. V. Gubino nuotr.

Fig. 2. Test pit 1, as seen from the S.



4 pav. Šurfas 2 iš Š. V. Gubino nuotr.

Fig. 4. Test Pit 2, as seen from the N.



0 5 cm

3 pav. XVII–XVIII a. keramikos šukės iš šurfo 1. V. Gubino nuotr.

Fig. 3. 17th–18th-century potsherds from Test Pit 1.

su pilko smėlio priemaišoms sluoksnis. Įžemis – geltonas, birus smėlis – buvo pasiektas 80–90 cm gylyje nuo žemės paviršiaus (4 pav.). XVII–XVIII a. sluoksnyje rasta 18 keramikos šukių, šlako gabalėlis.

The 2021 investigation at Piliakalnio St. 10

The 2021 field evaluation (2 test pits totalling 2 m^2) on Piliakalnio St. 10 in Merkinė (Varėna District, S Lithuania) (Fig. 1) revealed a 30–70 cm thick, 17th–18th-century cultural layer (Figs. 2, 4) containing contemporaneous finds (Fig. 3).

Diana Oleinik, Mindaugas Grikpėdis

Tyrimai Merkinės gatvėse

2022 m. Merkinėje (Varėnos r.) atlikti žvalgomieji tyrimai planuojamose rekonstruoti Daržų, Jagmino, Jazminų, Kauno ir Taurakalnio gatvėse (1 pav.). Ištirta 13 šurfų, bendro 17,2 m^2 ploto. Daržų ir Kauno gatvėse aptiktas 0,75–3,7 m storio XVII–XX a. kultūrinis sluoksnis. Šių gatvių tyrimų rezultatai pristatomi kiek plačiau. Jagmino, Jazminų ir Taurakalnio gatvėse tirtuose šurfuose archeologinio sluoks-